

11. Сухомлинський В.О. Павлиська середня школа. *Вибрані твори*. В 5-ти т. Київ : Рад. школа, 1977. Т. 4. С. 5-390.

12. Vasiutina T., Ishchenko L., Kit H., Bondar Y., & Khilya A. Algorithm for Implementing Quest Technologies in Research Work with Preschool and Primary School Children ENVIRONMENT. TECHNOLOGIES. RESOURCES. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference 2024. 2. 503-507. URL : <https://journals.rta.lv/index.php/ETR/article/view/8089>

13. Wasyluk A., Kit H. O współczesnych technologiach nauczania inkluzyjnego. Pedagogika Społeczna. WSNS Pedagogium. Warszawa, 2021. Nr 1-2. S. 273-283.

ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЧИННИК УСПІШНОГО ПЕРЕХОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ВІД ДОШКІЛЬНОЇ ДО ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Косюк Наталя, викладачка

*КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж
імені Михайла Грушевського» (Україна)*

В умовах трансформації сучасної освітньої системи України інклюзивна освіта виступає одним із ключових напрямів державної політики, спрямованої на забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх учасників освітнього процесу, зокрема для дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Водночас низька адаптивність освітнього середовища, обмежені ресурси закладів освіти та різний рівень готовності педагогів до роботи з дітьми з ООП ускладнюють реалізацію принципу рівного доступу на рівні початкової школи. Це підкреслює актуальність комплексного дослідження умов і механізмів формування інклюзивного освітнього середовища як простору для соціалізації та особистісного розвитку дитини.

Перехід від дошкільної освіти до початкової є важливим етапом у житті кожної дитини, а для дітей з особливими освітніми потребами (ООП) – це період значних фізіологічних, психологічних і соціальних змін. Успішність цього

переходу значною мірою визначається не лише індивідуальними особливостями дитини, а й якістю освітнього середовища, яке підтримує її розвиток і адаптацію.

Інклюзивне освітнє середовище розглядається як фактор, що сприяє умовам повноцінної участі дитини з ООП у навчальному процесі та соціальному житті дошкільного закладу й початкової школи, створюючи умови не лише для навчання, а й для психологічної безпеки, соціалізації та розвитку.

Впровадження принципів інклюзивності в освітньому середовищі початкової школи передбачає не лише формальне залучення дитини до класного колективу, а й формування комплексної психолого-педагогічної системи підтримки, що ґрунтується на тісній співпраці вчителів, асистентів, фахівців інклюзивно-ресурсних центрів та батьків.

Інклюзивне освітнє середовище розглядається як організаційна форма освітнього простору, що забезпечує всім учасникам навчально-виховного процесу рівні можливості для особистісного розвитку, самореалізації та активної участі в навчальній і соціальній діяльності закладу освіти. Його структура включає кілька взаємопов'язаних компонентів:

- просторово-предметний, що передбачає доступну архітектурно-просторову організацію, наявність спеціалізованих технічних засобів та відповідність інфраструктури потребам учнів із різними формами порушень розвитку;

- змістово-методичний, який охоплює індивідуалізацію освітнього маршруту, використання адаптивних і диференційованих методик, а також забезпечення методичної гнучкості та варіативності освітніх програм;

- комунікативно-організаційний, що включає підготовку педагогів до роботи в інклюзивному середовищі, підтримку сприятливого мікроклімату в колективі та міждисциплінарну взаємодію фахівців [1, с. 198].

Перехід від ЗДО до початкової школи традиційно пов'язаний із змінами в організації освітнього процесу, вимогах до дитини та її соціальному статусі. Для дітей з ООП цей перехід може бути складнішим через необхідність

пристосування до нових вимог, навчальної діяльності, режиму та взаємодії з новими педагогами та однолітками.

У контексті створення сприятливого інклюзивного освітнього середовища особливе значення має готовність педагогічного колективу до ефективної взаємодії з учнями, які мають ООП. Ця готовність включає не лише професійну компетентність, а й здатність до емпатійного сприйняття дитини, міжособистісної взаємодії та командної роботи з фахівцями інклюзивної освіти (логопедами, дефектологами, асистентами вчителя). Таким чином, комунікативно-організаційний компонент виступає ключовим чинником забезпечення безперервного розвитку дитини як у освітній, так і в соціальній сферах [2, с. 77].

У цьому контексті особливого значення набуває практична реалізація адаптованих методичних стратегій, спрямованих на забезпечення максимальної участі дитини в усіх формах освітньої взаємодії. Зокрема, у деяких пілотних школах України вже впроваджено практику розробки індивідуальних освітніх траєкторій, що ґрунтуються на результатах комплексної психолого-педагогічної оцінки дитини. Використання таких моделей дозволяє не лише коригувати труднощі у навчанні, а й відкривати та реалізовувати потенційні ресурси учня.

Інклюзивне освітнє середовище є ключовим чинником успішного переходу дітей з особливими освітніми потребами від дошкільної до початкової освіти, оскільки створює умови для їх соціалізації, особистісного розвитку та повноцінної участі в навчальному процесі. Його формування потребує комплексного підходу, що включає інтеграцію педагогічної підтримки, психологічного супроводу та залучення всіх учасників освітнього процесу – педагогів, асистентів, фахівців інклюзивно-ресурсних центрів і батьків. Ефективність інклюзивного середовища забезпечується взаємопов'язаними компонентами: просторово-предметним (доступна інфраструктура, спеціалізовані технічні засоби), змістово-методичним (адаптація освітніх програм, індивідуальні освітні траєкторії) та комунікативно-організаційним (готовність педагогів до інклюзивної роботи, міждисциплінарна взаємодія,

сприятливий мікроклімат). Раннє включення дітей з ООП у навчальний процес сприяє розкриттю їхнього потенціалу, формуванню позитивної мотивації до навчання та розвитку соціальних і комунікативних компетентностей. Для забезпечення рівного доступу до якісної освіти необхідно створювати адаптивне освітнє середовище, забезпечувати наявність ресурсів і підвищувати професійну компетентність педагогічного колективу, що сприяє успішній інтеграції дітей з особливими освітніми потребами.

Таким чином, створення такого середовища потребує системного підходу, включно з підвищенням кваліфікації педагогів, тісною співпрацею між закладами, активною участю сім'ї та багатовимірною підтримкою дитини на кожному етапі її освіти.

Список використаних джерел:

1. Атрощенко Т., Бондар Т. Наукові підходи до створення сприятливого інклюзивного освітнього середовища в початковій школі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. №36 (1). С. 195-200.

2. Бахмат Н. В., Довгань О.С. Інклюзивне освітнє середовище як чинник соціалізації та розвитку молодших школярів з особливими освітніми потребами. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. Випуск 38 (1/2025). С. 74-85.

НАСТУПНІСТЬ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ МІЖ ЗДО ТА ПОЧАТКОВОЮ ШКОЛОЮ

Потримай Наталія, викладачка

*КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж
імені Михайла Грушевського» (Україна)*

Реалізація ідей інклюзивної освіти в Україні актуалізує питання забезпечення якісного психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами (ООП) на всіх етапах їхнього розвитку та навчання. Особливої значущості набуває проблема наступності між закладом дошкільної